

Saksnummer	Utvalg	Møtedato
21/43	Samfunnsutvalget	17.11.2021

## Høringssvar - forslag om endringer i sameloven, samelovens språkregler

### Samfunnsutvalgets behandling i møte den 17.11.2021:

#### Votering:

Enstemmig vedtatt.

#### Vedtak:

Bodø kommune stiller seg positive til at det opprettes flere kategorier innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, så lenge kategoriene gjenspeiler dagens språksituasjon.

Bodø kommune mener lovverket bør forbli uendret når det gjelder frivillig innlemmelse i forvaltningsområdet.

Bodø kommune stiller seg bak departementets foreslåtte alternativ 1 når det gjelder rett til svar på samiske språk.

#### Kommunedirektørens forslag til uttalelse

Bodø kommune stiller seg positive til at det opprettes flere kategorier innenfor forvaltningsområdet for samiske språk, så lenge kategoriene gjenspeiler dagens språksituasjon.

Bodø kommune mener lovverket bør forbli uendret når det gjelder frivillig innlemmelse i forvaltningsområdet.

Bodø kommune stiller seg bak departementets foreslåtte alternativ 1 når det gjelder rett til svar på samiske språk.

#### Hva aktualiserer saken?

Samarbeidsavtalen som Bodø kommune har med Sametinget anerkjenner samisk tilstedeværelse og bosetning i kommunen fra eldre tid til i dag. Den anerkjenner også ansvar for et aktivt forhold til samisk arv også for majoritetsbefolkningen. Flere av punktene i avtalen omhandler samiske språk.

Følgende er et samlet hørings svar fra Bodø kommune, Stormen bibliotek og Stormen samiske senter, som alle er høringsinstanser i denne høringsrunden om endringer i sameloven. Hørings svaret adresserer de endringsforslagene som er aktuelle for Bodø kommune.

## **Saksopplysninger**

### **Forvaltningsområde for samiske språk – flere kategorier**

Med utgangspunkt i delrapport om kommunenes forpliktelser og struktur knyttet til samiske språk (fra 15.2.2016) og *NOU 2016: 18 Hjertespråket*, fremmer Kommunal- og moderniseringsdepartementet endringer i sameloven. Endringer som foreslås er tenkt å gjøre det mer attraktivt for kommuner å innlemmes i forvaltningsområde for samiske språk, samt reflektere den faktiske språksituasjonen i de ulike kommunene som allerede er innlemmet. Endringene foreslår flere forvaltningskategorier; språkutviklingskommuner, språkrevitaliseringskommuner og bykommuner med særlig ansvar for samiske språk. Bodø er per i dag ikke en forvaltningskommune, men nevnes spesifikt i forbindelse med bykategorien sammen med Trondheim, Tromsø og Oslo.

Departementet mener at bykommuner vil kunne ha noen særlige utfordringer og dermed et behov for mer tilpassede lovbestemmelser. En utfordring kan være at kommunens innbyggere benytter flere samiske språk. Samtidig vil de samiskspråklige være få i forhold til det totale innbyggertallet i kommunen. Dette vil kreve egne løsninger, og departementet foreslår at bykommuner med særlig ansvar for samisk språk innføres som en egen kommunekategori i språkområdet.

### **Innlemmelse i forvaltningsområdet for samiske språk**

Innenfor dagens lovverk er det opp til hver enkelt kommune å ta initiativ til å bli en forvaltningskommune for samiske språk. Sametinget påpeker at også departementet og Sametinget bør kunne ta initiativ til en innlemmelse i forvaltningsområdet. Departementet ser imidlertid ingen grunn til å gjøre endringer av dagens lovverk.

### **Retten til svar på samiske språk**

I høringsutkastet bes det om tilbakemelding på to alternativer når det gjelder retten til svar på samiske språk:

#### *Alternativ 1: Valgfritt for bykommuner å tilby retten til skriftlig og muntlig svar*

Som alternativ 1 foreslår departementet at bykommuner skal kunne velge fritt om retten til svar på samisk skal gjelde. Bykommuner som bestemmer at retten til muntlig svar på samisk skal gjelde, vil selv kunne avgjøre på hvilken måte muntlig svar på samisk skal tilbys. Videre vil det være opp til bykommunen selv å avgjøre hvilket eller hvilke samiske språk det skal tilbys svar på. Selv om bykommunene får valgfrihet, foreslår departementet at bykommunene i forbindelse med innlemmelse i språkområdet skal ha en plikt til å vurdere om kommunen skal gi retten til svar på samisk, skriftlig eller muntlig, ved utvalgte lokale offentlige organer. Vurderingen skal komme fram av søknaden om innlemmelse i språkområdet. Departementet legger til grunn at en bykommune som søker innlemmelse i språkområdet for samiske språk, vurderer hva innlemmelsen skal innebære av rettigheter for samisktalende i kommunen.

#### *Alternativ 2: Retten til muntlig svar på samisk i nye bykommuner slik kommunen bestemmer*

I forslaget som høres som alternativ 2, foreslår departementet samme løsning for nye bykommuner som for nye språkrevitaliseringskommuner. Departementet foreslår at retten til svar ved muntlige henvendelser videreføres uendret. I nye kommuner som innlemmes etter at ny språkområdeordning trer i kraft, foreslår departementet at retten til muntlig svar skal gjelde innenfor noen nærmere bestemte områder av kommunens tjenestetilbud. Forslaget innebærer at kommunene pålegges å vurdere i hvilke kommunale tjenestetilbud kommunen skal tilby muntlig svar på samisk. Kommunen treffer selv avgjørelse om hvor og hvordan muntlig svar på samisk skal gis. Forslaget innebærer økte forpliktelser for bykommunene sammenlignet med forslaget som høres som alternativ 1.

## **Bakgrunn**

Sameloven § 1–5 slår fast at samisk og norsk er likeverdige språk, og at samisk og norsk er likestilte språk etter bestemmelsene i sameloven kapittel 3. Forvaltningsområdet består i dag av kommunene Karasjok, Kautokeino, Tana, Porsanger, Nesseby, Kåfjord, Lavangen og Tjeldsund i det nordsamiske området, Hamarøy i det lulesamiske området og Hattfjelldal, Røyrvik, Røros og Snåsa i det sørsamiske området.

## Vurderinger

Eventuelle endringer i sameloven vil kun ha konsekvenser for Bodø kommune hvis kommunen blir en del av forvaltningsområdet for samiske språk. Departementet foreslår at det fremdeles skal være opp til kommunene selv å vurdere søknad om innlemmelse.

## Konklusjon og anbefaling

### Forvaltningsområde for samiske språk – flere kategorier

Samfunnsutvalget stiller seg positivt til innlemmelsen av en egen kategori for byer som skal ha særskilt ansvar for samiske språk. I motsetning til dagens regelverk med like regler for alle kommuner i forvaltningsområdet for samiske språk, vil en slik differensiering gjenspeile bedre den språksituasjonen som bykommuner som Bodø står i.

### Innlemmelse i forvaltningsområdet for samiske språk

Samfunnsutvalget stiller seg bak departementets vurdering rundt en videreføring av dagens lovtekst, som forutsetter at et initiativ til å vurdere innlemmelse som forvaltningskommune må komme fra kommunene selv. Graden av frivillighet vil gi best mulig grobunn for videre godt samarbeid for å løfte samisk kultur og språk.



### Rett til svar på samiske språk

Viktigheten av at alle skal bli forstått og ivaretatt av det offentlige anerkjennes. Likevel vil krav om svar på samisk kunne bli avgjørende for om en kommune velger å gå inn i det samiske språkforvaltningsområdet. Da det å gi svar på samisk, ikke bare skriftlig, men også samtidig muntlig, er en omfattende oppgave, vil alternativ 2 kunne føre til større vegring mot å innlemmes i det samiske språkforvaltningsområdet.

## Trykte vedlegg:

- Høring – forslag om endringer i sameloven (samelovens språkregler)
- Høringsnotat – endringer i samelovens språkregler.

## Bærekraftsmål

 <p>10 MINDRE ULIKHET</p>	<p><i>For å kunne skape en bærekraftig utvikling må vi redusere ulikheter innad i land. En fordeling som tar høyde for å bevare urfolksrettigheter er vesentlig for at disse rettighetene skal opprettholdes. Likheter og rettferdighet i møte med offentlige myndigheter krever et fokus på språkrettigheter.</i></p>
 <p>16 FRED OG RETTFERDIGHET</p>	<p><i>Utvikle velfungerende, ansvarlige og åpne institusjoner på alle nivåer som gir lydhøre, inkluderende, med-bestemmende og representative beslutningsprosesser. Målet skal også fremme og håndheve ikke-diskriminerende lover og politikk for bærekraftig utvikling.</i></p>

17 SAMARBEID  
FOR Å NÅ MÅLENE



*For å lykkes med bærekraftsmålene trengs det nye og sterke partnerskap. Myndigheter, næringslivet og sivilsamfunnet må samarbeide for å oppnå bærekraftig utvikling. Å gjøre tilgjengelig informasjon og kommunikasjon til innbyggerne i et land er også et viktig punkt på dette målet.*

Rett utskrift:

Joacim Ekrem Johansen  
Bodø, 19.11.2021